

การจัดการความรู้ด้านวิจัย (Knowledge Management)

เรื่อง

“การนำผลงานวิจัยไปเขียนหนังสือ/ตำรา เพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ”

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2557

ณ ตึกกายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มศว ประสานมิตร

การเตรียมความพร้อมในการเขียน

1. สร้างแรงบันดาลใจและกำหนดเป้าหมายในการเขียน โดยใช้หลักการจัดการ 3H คือ Head Hand Heart งดขอทุนวิจัย ทำตัวให้ว่าง และกำหนดช่วงเวลาในการเขียน
2. ตั้งเป้าหมายว่าจะเขียนเพื่ออะไร เช่น ขอตำแหน่งวิชาการหรือเพื่อจำหน่าย ในกรณีขอตำแหน่งวิชาการควรระบุคุณภาพของหนังสือที่จะเขียนว่าอยู่ในระดับดีมาก ดีเด่น เพื่อที่จะขอตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์
3. เลือกหัวข้อที่มีความรู้ ความชำนาญ เช่น เรื่องที่สอนหรือทำวิจัย
4. กำหนดกลุ่มผู้อ่านว่าจะเขียนหนังสือให้ใครอ่าน นำไปสู่การศึกษาข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล ควบคุมข้อมูลที่จะเอามาเขียน
5. ตั้งชื่อหนังสือ/ตำรา เพื่อกำหนดขอบเขตของหัวข้อและเนื้อหาที่จะเขียน โดยต้องมีความสัมพันธ์กับชื่อหนังสือที่เราตั้งไว้
6. จำนวนผู้เขียน
 - ผู้เขียนคนเดียว ข้อดี คือ ไม่เสียเวลาในการรอข้อมูล
 - ผู้เขียนหลายคน ข้อดี คือ ช่วยกระตุ้นการเขียน มีกำหนดส่ง แลกกันอ่าน และอาจจะขอตำแหน่งทางวิชาการได้พร้อมกันหลายคน
7. วางโครงร่างของหนังสือ/ตำรา
 - ขอบเขตเนื้อหา
 - จำนวนบท โดยควรให้แต่ละบทมีจำนวนหน้าใกล้เคียงกัน
 - การเรียงลำดับบทและหัวข้อ
8. การหาข้อมูลเพิ่มเติม
 - บริक्षाผู้ที่มีความรู้ถึงรูปแบบของหนังสือ/ตำราในการขอตำแหน่งทางวิชาการ
 - ใช้หนังสือที่ประสบความสำเร็จ หรือได้รับการรับรองว่าประสบความสำเร็จในระดับ ดีเด่น หรือ ดีมาก มาเป็นตัวอย่างรูปแบบการเขียน การวางโครงเรื่อง และส่วนประกอบ

เทคนิคการเขียน

การตั้งชื่อเรื่อง

1. **เมื่อไหร่** การตั้งชื่อเรื่องจะตั้งเมื่อใดก็ได้ (ตอนต้น ตรงกลาง ตอนท้าย ตอนจบ) ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเนื้อหาทั้งหมดที่เรารวบรวมได้
2. **ชื่อเรื่องที่ดี**
 - ควรน่าสนใจ กระชับไม่ยาวเกินไปแต่ให้สื่อความหมาย ไม่ซ้ำซ้อนกับหนังสือของผู้อื่น
 - ควรมีการสำรวจตลาดก่อนตั้งชื่อ อาจตั้งจากหัวข้อที่สอน
 - ควรสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด เช่น
 - ถ้าขอตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อจะต้องอิงกับภาควิชาที่สังกัด
 - ถ้าเพื่อจำหน่าย ต้องตั้งชื่อให้โดนใจเพื่อดึงดูดผู้อ่าน และอิงกับเนื้อหาข้างใน

สารบัญ

1. หนังสือควรมีจำนวนหน้าไม่น้อยกว่า 100 หน้า จำนวนบทประมาณ 10 บท แล้วแต่ความเหมาะสมและจำนวนผู้เขียน ถ้าเขียนคนเดียวสามารถกำหนดได้ตามต้องการ
2. หัวข้อย่อยอาจจะแบ่งตามเอกสารคำสอนที่เขียน และขึ้นกับจำนวนชั่วโมงที่สอนนิสิตด้วย
3. ชื่อบท ควรตั้งคล้ายๆ กับชื่อของหนังสือ
4. หัวข้อในแต่ละบทควรน่าสนใจ ลำดับจากง่ายไปยาก

เนื้อหา

1. การเรียบเรียง การอ้างอิงรูปภาพ ต้องหลีกเลี่ยง plagiarism
2. ความละเอียดของเนื้อหาขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้อ่าน เช่น นิสิตแพทย์ความละเอียดของเนื้อหาจะต้องมาก พยาบาล บุคลากรทางการแพทย์ ความละเอียดของเนื้อหาก็จะลดลงมา
3. ควรศึกษาจากตำราหลายๆ เล่ม แล้วอ่านในบทที่เราจะเขียน ดูว่าเล่มไหนที่ตรงใจ เลือกเล่มที่อ่านเข้าใจง่ายๆ มาเป็นแม่แบบก่อน 1 เล่ม และทำตามนั้น
4. ศึกษาเนื้อหาจากตำราหลายๆ เล่ม แล้วนำมาสรุปเขียนเป็นภาษาที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย
5. เนื้อหาในตำราบางเล่มก็จะมีกรอบสคริปต์ scenario หรือกรณีศึกษาเข้ามาด้วย
6. ควรหาวิธีการนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น นำด้วย case
7. เรียงลำดับเนื้อหาตามโครงสร้าง function pathology integrate การไขยา ที่ใช้ในการสอนนิสิต
8. ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่เขียนวากวน ถูกหลักวิชาการและทันสมัย บุคคลทั่วไปสามารถอ่านได้ เรียงตามลำดับจากง่ายไปยาก

9. หากมีการนำเนื้อหาหรือคำพูดของผู้อื่นมาใช้ ต้องอ้างถึงเสมอ อายายมาเฉยๆ ไม่สามารถคัดลอกและเติมด้วยตัวเชื่อมอย่างเดียว ต้องใช้ความคิดผู้เขียนใส่เข้าไป และเขียนด้วยมุมมองของเรา เนื่องจากปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้

รูปภาพ

1. ไม่นำรูปภาพจากต้นฉบับมาใช้ ให้ทำการวาดใหม่
2. การวาดภาพใหม่ โดยใช้โปรแกรม illustrator / corel draw วาด หรือจั่งวาด
3. ในกรณีดัดแปลงเพิ่มเติมจากของเดิม ต้องอ้างอิงใต้รูปภาพว่าดัดแปลงมาจากที่ใด
4. รูปสีจะมีต้นทุนสูงกว่ารูปขาว-ดำ
5. ไดอะแกรม หรือรูปที่มีมิติ ต้องใช้โปรแกรมที่แตกต่างกัน
6. รูปภาพจะสวยกว่ารูปที่เป็นโปรแกรมหรือรูปที่เป็นเส้นเฉยๆ
7. การใช้รูปภาพ Diagram ตาราง แทนคำบรรยาย ทำให้ดูกระชับ และ เห็นภาพได้ง่ายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. ควรใช้รูปแบบเดียวกันทั้งเล่ม
2. การเขียนเอกสารอ้างอิงขึ้นอยู่กับขนาดของหนังสือ ถ้าเล่มใหญ่เขียนไว้ท้ายบท ถ้าเล่มเล็ก จำนวนหน้าไม่มากอาจเขียนไว้ท้ายเล่มทีเดียว แต่ถ้าอยู่ในแต่ละบทจะต้องอ้างอิงในส่วนของเนื้อหาได้ดี
3. เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรทันสมัย ไม่ควรเป็นบทความที่เก่าเกิน 10 ปี นับจากวันที่เริ่มตีพิมพ์ เริ่มเขียน ในกรณีที่เป็นทฤษฎี หลักการ อาจเป็นบทความเก่าๆได้
4. หนังสือ/ตำรา ที่ใช้อ้างอิงควรเป็นหนังสือ/ตำรา เป็นที่รู้จัก น่าเชื่อถือในแวดวงวิชาการ ในสาขานั้นๆ
5. ควรใช้เอกสารอ้างอิงที่สืบค้น Online ได้ เพื่อความสะดวกของผู้อ่านไปติดตามข้อมูลได้จาก internet
6. ควรกำหนดรูปแบบเอกสารอ้างอิงให้ชัดเจน เช่น แบบ Vancouver และเขียนให้ถูกต้องตามหลักการของรูปแบบอ้างอิงที่ใช้
7. จำนวนเอกสารอ้างอิงควรเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป และต้องเป็นเนื้อหา/บทความที่เรา นำมาใช้จริงในหนังสือ ไม่ใช่ใส่ให้มีจำนวนมากๆ
8. การอ้างอิงหนังสือไทย หนังสือต่างประเทศ ถ้าใช้จริงให้เขียนจริง ไม่จำเป็นต้องเป็นต่างประเทศ/ไทย ล้วนๆ
9. หากเป็นหนังสือที่เขียนเพื่อขอตำแหน่งศาสตราจารย์ ต้องอ้างอิงผลงานวิจัยของตนเองและอ้างอิงเป็นรายบท ไม่ใช้การอ้างอิงเป็นบทหน้าสุดท้าย เพื่อการหาจะได้ง่ายขึ้น

ประเด็นอื่นๆ

1. ควรกำหนดรูปแบบในการเขียน ถ้ามีผู้เขียนหลายคน
2. ควรรวบรวมข้อมูลหลายๆแหล่ง หาประเด็นที่คล้ายกัน แล้วดึงประเด็นที่น่าสนใจ และความแตกต่างจากหนังสือแต่ละเล่ม
3. สร้างจุดเด่นในหนังสือ เช่น สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะให้เขียนจุดเด่นของหนังสือไว้ท้ายเล่ม หนังสือเล่มนี้มีจุดเด่นอะไรที่แตกต่างจากหนังสือเล่มอื่นในสาขาวิชาเดียวกัน ทำไมผู้อ่านเห็นแล้วต้องซื้อหนังสือ
4. การใช้คำศัพท์ ในหนังสือควรต้องตรวจสอบความถูกต้องและอิงตามราชบัณฑิตยสถาน (สามารถตรวจสอบได้จาก website ราชบัณฑิตยสถาน) ในกรณีบางคำไม่สามารถแปลความหมายได้หรือแปลแล้วไม่สื่อความหมาย เช่น คำว่า “Synapse” ที่ให้ใช้เป็น ”จุดประสานประสาท” ก็สามารถให้ทับศัพท์ได้เลย ขึ้นอยู่กับผู้แต่งหนังสือเอง
5. การทำ index ทำเมื่อเขียนหนังสือให้เสร็จสิ้นก่อนแล้วทำ index ที่หลัง จะช่วยให้ลงหน้าไม่คลาดเคลื่อน หรือ ใช้โปรแกรม word ที่ใช้สามารถทำ index ได้ โปรแกรมใดที่ช่วยทำ index ควรได้รับการอบรมโปรแกรมการทำ index
6. เลียนแบบการเขียน index ท้ายเล่มจากตำราที่เราใช้ศึกษาข้อมูล ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศให้แปลเป็นภาษาไทย
7. ควรให้เพื่อนร่วมงาน/นิสิต ช่วยประเมินผลงานเขียนหลังจากเขียนเสร็จ ทั้งในด้านคุณภาพ ภาษา และความถูกต้อง
8. ควรจัดทำคำแนะนำหนังสือ ที่บทหลังท้ายเล่ม เพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านสนใจและตัดสินใจซื้อหนังสือ

การจัดทำเป็นรูปเล่มและการตีพิมพ์เพื่อการเผยแพร่

1. การประเมินคุณภาพหนังสือ ควรมีผู้ประเมินภายนอกสถาบันที่แต่งตั้งโดยคุณบติอย่างน้อย 1 คน
2. ควรเลือกโรงพิมพ์ที่มีชื่อเสียง โดยถามผู้มีประสบการณ์ คนนิยม
3. เลือกวิธีการตีพิมพ์ที่เหมาะสม
 - การติดต่อโรงพิมพ์เอง ต้องดำเนินการ ออกแบบปก รูปเล่มเอง แต่สามารถตีพิมพ์ได้เร็ว
 - การมอบลิขสิทธิ์ให้กับสำนักพิมพ์ในการดำเนินการทั้งหมดจะสะดวก แต่มีข้อเสีย คือ ตีพิมพ์ได้ช้า อาจต้องรอคิวตีพิมพ์นาน หากต้องการยกเลิกต้องเสียค่าปรับ
 - ในการตกลงกับสำนักพิมพ์บางแห่งมีลิขสิทธิ์สำนักพิมพ์ เช่น สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะแบ่งรายได้ให้ผู้เขียน 20% แต่ถ้าเป็นอาจารย์ของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยให้ 30%
 - อาจตกลงให้โรงพิมพ์ ขาย/ เผยแพร่ผ่านทางห้องสมุดต่างๆ หรือดำเนินการเอง หรือให้สำนักพิมพ์จัดการ โดยการส่งต้นฉบับให้สำนักพิมพ์ดำเนินการทั้งหมด

เคล็ดลับในการเขียนหนังสือ/ตำราให้สำเร็จ

1. สร้างแรงจูงใจหลัก คือ ความก้าวหน้าทางวิชาการหรือตั้งเป้าหมายในการเขียนให้เป็นมรดกของลูก ส่วนเรื่องเงินตอบแทน เป็นเพียงรางวัลเสริม หากไม่ได้ก็ยังคงต้องเขียนต่อไป
2. ต้องมีความตั้งใจ มุ่งมั่น
3. ต้องกำหนด time line ในการเขียนว่าจะใช้เวลานานเท่าไร จึงจะเขียนได้สำเร็จ แบ่งเวลาในการเขียน เช่น 1 เล่ม ใช้เวลา 3 เดือน/ 6 เดือน/ 1 ปี กำหนดเวลาในการเขียนในแต่ละวัน ตั้งแต่กี่โมงถึงกี่โมง
4. หาเวลาว่างจากภาระกิจทางครอบครัว วันหยุดหรือไปต่างประเทศ
5. สร้างแรงกดดัน เช่น การลาไปเขียนหนังสือจะมีการกำหนดกรอบเวลาในการนำเสนอผลงาน

แนวทางการสนับสนุนการจัดทำหนังสือ/ตำรา

1. จัดฝึกอบรมการเขียน index และการใช้โปรแกรม EndNote
2. จัดอบรมแนวทางการเขียนหนังสือ/ตำราทางวิชาการ 2-3 วัน
3. จัดโครงการอบรมการวาดรูป โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรม illustrator, corel draw
4. สนับสนุนโบนัสเพื่อกระตุ้นการเขียนหนังสือ/ตำรา เช่น สนับสนุนเงิน จำนวน 100,000 บาท ให้กับผู้ที่ได้รับตำแหน่งทางวิชาการ
5. จัดหาผู้เชี่ยวชาญช่วยอ่านประเมินหนังสือ/ตำราก่อนส่งโรงพิมพ์